

Missiv

2025-05-16

Diarienummer: 25AFN48

Handläggare:

Lars Lodin
026-17 80 00
lars.lodin@gavle.se

Nämnd:

Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnd

Insatser utan individuell behovsprövning

Bakgrund

En av nyheterna som föreslås i socialtjänstlagen (2025:000) är att socialnämnden ges en möjlighet att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan någon individuell behovsprövning. Den nya möjligheten syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att erbjuda tidiga och förebyggande insatser.

Genom att kunna tillhandahålla insatser till enskilda på ett förenklat sätt är tanken att socialtjänsten ska nå invånare tidigt och därigenom motverka behov av mer omfattande insatser.

Förslaget till ny socialtjänstlag är formulerad som en möjlighet att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning och innebär därmed ingen skyldighet för nämnden att erbjuda insatser enligt det förfaringssättet.

En förutsättning för att nämnden ska kunna tillhandahålla insatser utan utredning och individbeslut är att kommunen beslutar särskilt om att dessa insatser ska gå att tillhandahålla utan individuell behovsprövning. Det gäller även insatser som tidigare tillhandahållits på detta sätt, som till exempel rådgivning, träffpunkter och enklare former av stöd- och samarbetssamtal.

Insatser utan behovsprövning

I förslaget till nya SoL används begreppet insats som en övergripande benämning för de stöd- och hjälpåtgärder nämnden tillhandahåller enskilda. Insatserna sker i form av rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp.

Insatser utan behovsprövning ska

- vara ett komplement till nuvarande ordning med beslut om insatser. Både kommunala och privata utförare ska ha en skyldighet att informera om rätten att ansöka om behovsprövade insatser
- omfattas av krav på dokumentation, men socialnämnden får, om det finns särskilda skäl, bestämma att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid en insats. Ett sådant beslut gäller då alla som deltar i en viss insats
- kunna ges utan vårdnadshavares samtycke till unga mellan 15 och 18 år. Socialnämnden ska också ha övervägt och bedömt att insatsen är lämplig att erbjuda till den tänkta målgruppen på det sättet.

Vissa insatser får inte ske utan behovsprövning. Inom Arbetsmarknad- och funktionsrättsnämnden är dessa:

- plats i särskilda boendeformer för äldre och bostäder med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning
- hem för viss annan heldygnsvård, vilket avser korttidsboende
- ekonomiskt bistånd

Sammanfattande beskrivning av omställningsarbetet på sektor Välfärd.

Omställningsarbetet inför nya SoL inleddes februari 2024. Det har genomförts auskultationer och intervjuer i kärnverksamheten samt med vissa externa samverkanspartners. En styrgrupp bestående av verksamhetschefer från hela sektorn rekryterade 4 arbetsgrupper inom delområdena IFO barn & unga, IFO vuxen, funktionsnedsättning samt äldreomsorg. Arbetsgruppen genomförde inledningsvis en kundresa med tjänstedesign som metod där flera personer som har och har haft insatser från sektorn intervjuades.

Ett omfattande arbete av projektorganisationen ledde sedan fram till en förslagsbeskrivning som presenterades och bearbetades i sektorledningen.

Sektorledningens övergripande målbilder i omställningen till den nya socialtjänstlagen.

- Det finns fler förebyggande insatser i kommunen som motverkar att problem uppstår, upprepas, förvärras eller blir mer omfattande.
- Fler kommuninvånare i behov av stöd får tillgång till insatser som inte föregås av utredning eller behovsbedömning.
- Den samlade tiden från första kontakt till insats kortas ner.
- Av sektorns samlade ekonomiska resurser är förslaget att öka andelen förebyggande och icke biståndsbedömda insatser.
- De insatser som sektorn erbjuder är utformade utifrån bästa tillgängliga kunskap.
- Att förbättra kontinuiteten avseende kundens kontakter med medarbetare inom sektorn. Kunden ska i sina kontakter med sektorn uppleva att stödet och insatserna är sammanhållna och antalet olika medarbetare som kunden ska behöva möta ska minska.
- Skapa en organisation som bättre stödjer samarbete och sammanhållen ledning och styrning utifrån de olika målgrupper sektorn har ansvar att ge insatser.

Mot bakgrund av grundarbetet finns således en tydlig ambition från sektorledningen att utveckla insatser utan individuell behovsprövning. Beslut som ska fattas i maj inför den nya lagens ikraftträdande bottnar i att fortsätta arbeta med de insatser som redan genomförs utan individuell behovsprövning.

Eftersom det finns en tydlig ambition att utveckla och utöka insatser utan individuell behovsprövning i enlighet med den nya lagens intentioner om förebyggande och tillgängliga insatser kommer nya insatser att presenteras för nämnderna under det fortsatta omställningsarbetet. En ny projektorganisation är tillsatt där målsättningen är fler insatser enligt 11:5 nya SoL.

Insatser utan individuell behovsprövning inom Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens verksamhetsområde.

Till skillnad från Social- och omvårdnadsnämnden är omfattningen av insatser enligt denna kategori begränsad. Många av de insatser som beviljas är enligt annan lagstiftning- LSS. De insatser som beviljas enligt socialtjänstlagen är antingen

ekonomiskt bistånd som inte kan ges utan behovsprövning eller insatser som föregås av utredningar och behovsprövningar då de ska erbjudas personer med funktionsnedsättning (boendestöd, personligt stöd).

Under en längre tid har träffpunktsverksamheter för äldre personer med intellektuell funktionsnedsättning samt för personer med psykisk ohälsa erbjudits. I omställningsarbetet kring nya SoL har två nya verksamheter igångsatts som kan tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Det handlar dels om träffpunkten Hjärnkontakt för personer med förvärvad hjärnskada och Aktiv fritid.

I det fortsatta omställningsarbetet finns dock ambitioner om att kunna utveckla förebyggande insatser även inom denna nämnds ansvarsområde. Det innebär att nämnden kan behöva ta ställning till nya förslag om insatser utan individuell behovsprövning.

Magnus Höjjer
Sektorchef
Sektor Velfärd